

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET
Komisija za državno ureditev

Številka: 010-01/17-1/ EPA 2005-VII
Ljubljana, 26. 6. 2017

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejela naslednje

M n e n j e

k Letnemu poročilu Informacijskega pooblaščenca za leto 2016

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 91. seji 21. 6. 2017 obravnavala Letno poročilo Informacijskega pooblaščenca za leto 2016, EPA 2005-VII (v nadaljevanju: letno poročilo), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložil Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija **se je seznanila** z letnim poročilom.

* * *

Predlagatelj je predstavil letno poročilo za 2016, ki je bilo zaznamovano s pripravami na reformo varstva osebnih podatkov v EU, saj 2018 začne veljati Splošna evropska uredba o varstvu osebnih podatkov. S pripravami nanjo so pričeli že toliko prej, ker bo zahtevala veliko prilagoditev poslovnih odnosov tako v službah Informacijskega pooblaščenca (v nadaljevanju: IP) kot pri upravljavcih s podatki. Na področju dostopa do informacij javnega značaja se je 2016 uveljavila novela zakona, ki daje večji poudarek ponovni uporabi informacij javnega značaja in uporabi odprtih podatkov. Temu služi tudi portal OPSI, na katerega so vse javne institucije dolžne dajati informacije javnega značaja; v tem paketu so zdaj tudi muzeji, arhivi in knjižnice. Na delo IP je vplival tudi padec dogovora med EU in ZDA, ki se je nanašal na iznos osebnih podatkov, zato se je IP več ukvarjal z iznosom osebnih podatkov v tretje države. 2016 je bilo tako kar 53 takšnih zahtev in večina se jih je nanašala na ZDA. Situacija se je kasneje umirila, ker je bil sklenjen nov dogovor.

Predlagatelj je posebej izpostavil, da se aktivnost IP obrestuje na področju izobraževanja. 2016 so se še posebej intenzivno lotili tega področja in organizirali 98 brezplačnih izobraževanj za različne deležnike. Delovali so na področju inšpekcijskih postopkov; gre za nadzore po uradni dolžnosti, pri katerih se bolj podrobno pregleda področja, za katera se oceni, da bi bila lahko problematična s stališča vsebine in občutljivosti podatkov, ali da je vpleteno veliko število oseb ali da gre za veliko količino podatkov. Na področju dostopa do informacij javnega značaja je IP deloval tako, da so bile odločbe izdane hitro in da je uporabnik čim prej prišel do zahtevanih informacij.

Predlagatelj je izpostavil, da se promocija Zakona o dostopu do informacij javnega značaja kaže v tem, da je manj molka organov in se odzovejo na zahteve prosilcev. Na IP pa zato prihaja več prošenj s strani posameznih organov za posredovanje mnenj, pri čemer

sprašujejo, ali morajo podatke res dati in podobno, vendar to pomeni, da so organi aktivni. 2016 se je IP še bolj trudil približati svoje delovanje javnosti. Izdane so bile 4 smernice, med drugim napotki za upravljavce dronov, v zvezi s katerimi je bilo veliko zanimanje javnosti. Izdanih je bilo tudi 120 mnenj na predloge zakonov. IP je 2016 na področju varne rabe interneta okrepil sodelovanje z različnimi deležniki, sodelujejo v projektu Safe-si, z Inštitutom za korporativne varnostne študije ter z Agencijo za komunikacijska omrežja in storitve. 2016 je bil podpisan dogovor o sodelovanju z SI-CERT, nacionalnim odzivnim centrom za obravnavo incidentov s področja varnosti elektronskih omrežij in informacij. IP se je povezoval še z Združenjem bank Slovenije in Zvezo potrošnikov Slovenije, prenovili so tudi spletno stran.

Na področju Zakona o dostopu informacij javnega značaja je bilo izdanih največ odločb doslej. Na IP je bilo vloženih 514 pritožb in izdanih 312 meritornih odločb. V 198 primerih so se ukvarjali z molkom organa. Zaznan je bil porast okoljskih zadev. 2013 je IP prejel 1 okoljsko pritožbo, 2015 8, 2016 pa že 16 zahtev za posredovanje informacij javnega značaja z okoljskega področja, kar govori o povečani občutljivosti javnosti do okoljskega področja. Na področju varstva osebnih podatkov je bilo leto namenjeno ozaveščanju, sproženih je bilo 683 inšpekcijskih postopkov, 245 v javnem sektorju in 438 v zasebnem sektorju. Izdanih je bilo 1330 pisnih mnenj in napotil. Ker IP spodbuja hitro reakcijo, je bilo posredovanih kar 1884 ustnih nasvetov po telefonu. IP je 2016 okrepil število t. i. načrtovanih ex offo inšpekcijskih nadzorov, ki potekajo skladno z letnim načrtom in se izvajajo s ciljem zagotavljanja čim višje ravni varstva osebnih podatkov. 2016 jih je IP izvajal v Policiji, organih lokalnih skupnosti, bankah in hranilnicah, zavarovalnicah, energetskih družbah ... IP je zadovoljen, da zavezanci na podlagi opozoril, ki jih izdajo nadzorniki varstva osebnih podatkov, praviloma že sami odpravijo vse pomanjkljivosti.

IP je 2016 opozarjal na problematiko prijav zoper zavezance, ki opravljajo svoje delo v fiktivnih prostorih in imajo samo poštni nabiralnik. Dejavnost poteka prek svetovnega spleta, odgovorne osebe so velikokrat tujci in jim je nemogoče vročiti odločbe in voditi postopek ali izterjati globe. IP se je zato obrnil na Ministrstvo za pravosodje in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo in na Inšpekcijski svet s pobudo o premisleku, kako rešiti to situacijo, ki povzroča konkretno škodo državi, poleg tega pa daje slab zgled drugim zavezancem. Odbor inšpekcijskega sveta bo pripravil predlog ukrepov za ministrstvu in inšpekcijo, tako da IP upa na ustrezno rešitev.

* * *

Komisija je pohvalila pripravljeno letno poročilo, ki je po njenem mnenju jedrnato in pregledno. Člani komisije so posebej izpostavili skrajšani čas za izdajanje odločb v zvezi s pridobivanjem informacij javnega značaja. 2016 je povprečen čas reševanja pritožbenih zadev zoper zavrnilne odločbe znašal 47 dni, kar je manj kot leto prej, in kaže, da si IP prizadeva, da uporabniki čim hitreje pridobijo informacije javnega značaja. Komisija tudi ugotavlja, da IP pridobiva na ugledu, saj se nanj v velikem številu obračajo tako državljani kot institucije, ki pri IP iščejo informacije o ustreznem ravnanju na področju varstva osebnih podatkov in izvajanju Zakona o dostopu do informacij javnega značaja.

Komisija se je dotaknila področja pridobivanja okoljskih informacij javnega značaja. Člani komisije so izpostavili vprašanje, ki je izhajalo iz letnega poročila, da se že nekaj let povečuje število pritožb državljanov, ker jim institucije ne posredujejo okoljskih podatkov. Komisijo je zanimalo, kako je to mogoče, saj imajo prebivalci pravico vedeti, v kakšnem okolju živijo in jim morajo javne institucije ta dostop omogočiti. V zvezi s tem so člani komisije opozorili na situacijo, ki je nastala po požaru v tovarni Kemis na Vrhniki, ko prebivalci niso bili ustrezno obveščeni o posledicah požara v okolju in jim niso bile dostopne vse zdravstvene informacije. IP je menila, da se potreba po okoljskih informacijah povečuje zato, ker se posamezniki vedno bolj zavedajo pomena življenja v zdravem okolju. Veliko informacij je

sicer javno dostopnih, vendar želijo državljani vedeti še več in želijo biti bolj podrobno informirani in zato navkljub vsej transparentnosti in veliki količini informacij na spletu teh ni nikoli dovolj. IP je na komisiji dejala, da je podobna situacija tudi drugje po Evropi. IP je izpostavila še, da so skupaj z varuhinjo človekovih pravic v preteklem obdobju izvajali veliko promocijskih aktivnosti o pomenu okoljskih informacij, kar je tudi delno vplivalo na povečanje zanimanja javnosti za okoljske informacije.

Komisija je v zvezi z okoljskimi informacijami na konkretnem primeru Salonita Anhovo, pa tudi tovarne Kemis, izpostavila težavo pridobivanja okoljskih podatkov v primerih, ko gre za zasebna podjetja, ki jih ne zavezuje Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, razen če gre za subjekte pod prevladujočim vplivom države. Člani komisije so želeli preveriti, kako lahko IP ukrepa v takšnih primerih. Na komisiji je bila predstavljena problematika sežiganja odpadkov v Salonitu Anhovo in težava, ki jo ima lokalna civilna iniciativa Eko Anhovo, s pridobivanjem podatkov od lastnika o vrsti odpadkov, ki jih tovarna sežiga. Zasebni lastnik je zavrnil dajanje podatkov z argumentom, da gre za poslovno skrivnost. Člani komisije so menili, da je nedopustno, da kdorkoli ne želi razkriti okoljskih podatkov, ne glede na to, ali gre za zasebno ali javno podjetje, in menijo, da bi bilo treba v zvezi s tem premisliti tudi o spremembi zakonodaje, da v primeru razkrivanja okoljskih podatkov ne bi bilo razlik glede obveznosti dostopa do informacij javnega značaja. IP je članom komisije pojasnila, da je IP pritožbeni organ, tako da v posameznih zadevah ne sme svetovati, si pa težko predstavlja, da bi lahko kakšna informacija, ki se nanaša na okolje, ostala skrita, predvsem zato, ker so okoljske informacije tiste, za katere ne velja nobena od izjem glede prostega dostopa do informacij. V primeru okoljskih informacij lahko rečemo, da gre za t. i. absolutne informacije, pojem okoljske informacije pa je treba tolmačiti zelo široko. IP je člane komisije opozorila, da glede na Zakon o dostopu do informacij javnega značaja od zasebnih družb informacij ni mogoče zahtevati, zato pa jih javnost lahko pridobi od javnega sektorja. IP je prepričana, da imajo na Ministrstvu za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) in na Agenciji RS za okolje (v nadaljevanju: ARSO) vse dokumente in zato je treba nanje nasloviti zahtevo za dostop do informacij javnega značaja. IP se je strinjala s člani komisije, da imamo vsi pravico vedeti, v kakšnem okolju živimo, zato je v primeru zasebnih podjetij rešitev v tem, da se pošlje prijava Inšpektoratu za okolje. Javnost lahko na takšen način dobi vpogled v zapisnike inšpekcijskega pregleda podjetja. V primeru zasebnih podjetij je treba spraviti zadevo pred organ javnega sektorja, ki ga zavezuje Zakon o dostopu do informacij javnega značaja. Kot je izpostavila IP, pa je mogoče tudi spremeniti zakonodajo, že zdaj pa je zasebni sektor dolžan poročati organom javnega sektorja, kot sta MOP in ARSO.

V zvezi z varstvom osebnih podatkov je na seji komisije tekla razprava o varovanju podatkov in njihovem ohranjanju. Vprašanja so se nanašala na dva sistema, ki ju uporabljajo slovenske izobraževalne ustanove - LO.POLIS in eAsistent. Člani komisije so bili v preteklih letih že seznanjeni s tem, da je IP ti dve podjetji preverjal in ugotovil, da se držita protokolov o varnosti. Člane komisije je tokrat zanimalo, kdo je odgovoren za ohranjanje podatkov v sistemih, če bi prišlo do hekerskega napada, in izgube podatkov, npr. izgube ocen, če bi bil napad usmerjen v e-redovalnico; kdo je odgovoren za izdajanje smotrnih navodil, kako se zaščititi pred izgubo informacij, ali je to šola ali skrbnik – obdelovalec podatkov. IP je na komisiji izpostavila, da je, ne glede na vse varnostne ukrepe, vsak sistem lahko žrtev hekerskega napada. V zvezi s kibernetiko varnostjo naj bi Urad za varovanje tajnih podatkov dobil pristojnosti nekakšnega kibernetičnega varuha pri nas, tako da se počasi vzpostavlja sistemska ureditev na nivoju države. Zelo pomembno je, da v Sloveniji definiramo organ, ki se mu mora poročati o t. i. varnostnih luknjah in ko bomo imeli enkrat ta odgovor, bo precej stvari že rešenih. V zvezi z zavarovanjem podatkov, kot so jih glede portalov LO.POLIS in eAsistent izpostavili člani komisije, pa je IP odgovorila, da je Zakon o varstvu osebnih podatkov za upravljavce zbirk osebnih podatkov v delu, ki govori o zavarovanju, nedorečen oziroma ne daje jasnih navodil, kako jih zavarovati. Upravljavec je tisti, ki je sam dolžan najti najustreznejšo obliko zavarovanja za podatke, s katerimi razpolaga. Ta rešitev je bistveno drugačna, kot je npr. v primeru tajnih podatkov, kjer je natančno določeno, kakšne oblike

zavarovanja morajo biti izvedene. V konkretnem primeru je po besedah IP nedvomno zavezanec šola, ker pa gre v primeru zasebnih podjetij za pogodbene obdelovalce podatkov za šole, bi bili v postopkih, če bi do njih prišlo, udeleženi obe strani. IP bi v takšnem primeru preverjala obe strani, ali je bilo zavarovanje ustrezno urejeno.

Komisija ob obravnavi različnih zakonodajnih predlogov opaža, da predlogi zakonov niso vedno usklajeni z IP, ki k njim podaja pozitivna ali negativna mnenja. Člani komisije so izpostavili pomen predhodnega usklajevanja zakonodaje. IP kot varuh varstva osebnih podatkov in dostopa do informacij javnega značaja mora imeti možnost predhodno dajati pripombe na vse predloge zakonov. Tako pa se mnogokrat zdi, da se predlogi zakonov z IP usklajujejo šele takrat, ko se že začne njihova zakonodajna pot. IP se je strinjala s člani komisije in čeprav se je situacija izboljšala, IP še vedno vidi problem, ker za posamezne predloge zakonov ne izve ali ne izve pravočasno. Dostikrat se zgodi, da predlogov zakonov ne dobijo v mnenje ali jih najdejo slučajno na portalu e-demokracija, včasih jih celo kdo dostavi. Vse to je nedopustno in tudi temu so bila namenjena številna izobraževanja, ko so želeli pripravljavcem predpisov na posameznih ministrstvih povedati, da naj predpise na IP dostavijo vnaprej, saj ko bo enkrat prišlo do zlorabe osebnih podatkov in do kršitev zakonodaje, bo že prepozno. Jasno je, da noben predpis ni absoluten, vendar se veliko lahko naredi v predhodni fazi in se tako lahko izogne tudi kakšni obravnavi zakonov na Ustavnem sodišču.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Jernej Verbič.

Rajko Fajt, l.r.
predsednik